

Unga lagöverträdare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden år 2003 och som i huvudsak rör påföljdssystemet för unga lagöverträdare.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna. Utskottet hänvisar bl.a. till en pågående översyn av det allmännas ingripande vid ungdomsbrott.

I ärendet finns fem reservationer från de borgerliga partierna och ett särskilt yttrande från Vänsterpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden.....	4
Inledning.....	4
Gällande ordning m.m.....	4
Motionerna.....	6
Ungdomsbrottsutredningen.....	7
Utskottets ställningstagande.....	8
Påföljder m.m. för unga lagöverträdare.....	8
Drogtest på barn under 15 år.....	10
Reservationer.....	11
1. Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (m).....	11
2. Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (fp).....	13
3. Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (kd).....	15
4. Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (c).....	17
5. Drogtest på barn under 15 år, punkt 2 (m, kd).....	18
Särskilt yttrande.....	19
Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (v).....	19
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	20
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	20

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Påföljder m.m. för unga lagöverträdare

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju233, 2003/04:Ju264, 2003/04:Ju287, 2003/04:Ju292 yrkandena 6, 7 och 11–14, 2003/04:Ju349 yrkande 8, 2003/04:Ju357 yrkande 2, 2003/04:Ju373, 2003/04:Ju375, 2003/04:Ju377, 2003/04:Ju394 yrkandena 5, 7, 9 och 10, 2003/04:Ju399, 2003/04:Ju411 yrkande 5, 2003/04:Ju425 yrkande 1, 2003/04:Ju445 yrkande 1, 2003/04:Ju450 yrkandena 1–4, 6–8, 10 och 11, 2003/04:Ju465 yrkande 12, 2003/04:Ju477 yrkande 7 och 2003/04:So413 yrkande 12.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (fp)

Reservation 3 (kd)

Reservation 4 (c)

2. Drogtest på barn under 15 år

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju292 yrkande 2, 2003/04:Ju394 yrkande 8, 2003/04:Ju445 yrkande 4, 2003/04:So345 yrkande 6, 2003/04:So414 yrkande 10 och 2003/04:So578 yrkande 4.

Reservation 5 (m, kd)

Stockholm den 23 mars 2004

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Susanne Eberstein (s), Margareta Sandgren (s), Beatrice Ask (m), Helena Zakariasén (s), Rolf Olsson (v), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Yilmaz Kerimo (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Göran Norlander (s), Cecilia Magnusson (m), Joe Frans (s), Leif Björnlod (mp), Kerstin Andersson (s) och Peter Althin (kd).

Utskottets överväganden

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motioner från den allmänna motionstiden år 2003 som rör unga lagöverträdare. Samtliga frågor som tas upp i motionerna har utskottet behandlat tidigare. De motionsyrkanden som tar sikte på påföljdssystemet och förebyggande arbete behandlade utskottet senast våren 2003 (bet. 2002/03:JuU8). Vissa av förfrågningsfrågorna togs även upp då. Resterande yrkanden behandlade utskottet i olika betänkanden under åren 2002 och 2003, se betänkande 2001/02:JuU9 (unga i häkte och sänkt straffmyndighetsålder), betänkande 2001/02:JuU23 (vårdnadshavares närvaro vid huvudförhandling), betänkande 2002/03:JuU1 (segregationens betydelse) och betänkande 2002/03:JuU10 (påföljden för personrån).

Gällande ordning m.m.

I 1 kap. 6 § brottsbalken föreskrivs att påföljd inte får ådömas någon för brott som han begått innan han fyllt 15 år.

För unga lagöverträdare finns särskilt utformade påföljdsoptioner. Till att börja med bör här nämnas överlämnande till vård inom socialtjänsten, som regleras i 31 kap. brottsbalken. Om den som är under 21 år och har begått brott kan bli föremål för vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), får rätten överlämna till socialnämnden att föranstalta om nödvändig vård inom socialtjänsten enligt en för den tilltalade av nämnden uppgjord vårdplan. Påföljden kan förenas med dagsböter eller ungdomstjänst.

De förändringar i påföljdssystemet som genomfördes den 1 januari 1999 innebar att den s.k. överlämnandepåföljden stramades upp och dess innehåll utvecklades (prop. 1997/98:96, Vissa reformer av påföljdssystemet, bet. 1997/98:JuU21). Kraven skärptes när det gäller de yttranden som skall ges in till domstolen innan den dömer i målet. Domstolen skall också på ett tydligare sätt pröva om de åtgärder som planeras är tillräckligt ingripande med hänsyn till brottets straffvärde, art och den unges tidigare brottslighet. Möjligheten att undanröja påföljden vid misskötsamhet utvidgades också. Vidare infördes möjligheten att förena påföljden med en föreskrift om ungdomstjänst. Den sistnämnda föreskriften liknar samhällstjänst och skall fullgöras i socialtjänstens regi. Slutligen infördes ett krav på socialtjänsten att återrapportera till åklagaren om den planerade vården inte kommer till stånd. Möjligheten att undanröja den ådömda påföljden ökade i och med detta.

Vid samma tillfälle infördes även påföljden slutna ungdomsvård för ungdomar i ålderskategorin 15 t.o.m. 17 år. Om domstolen finner att påföljden för någon som begått brott innan han fyllt 18 år bör bestämmas till fängelse, skall

den i stället, om det inte finns särskilda skäl emot det, bestämma påföljden till sluten ungdomsvård under viss tid, lägst 14 dagar och högst fyra år (31 kap. 1 a § BrB). Vid verkställigheten skall den unges behov av vård och behandling sättas i fokus. Statens institutionsstyrelse ansvarar för verkställigheten som skall planläggas och genomföras i nära samarbete med socialnämnden i den dömdes hemort.

I brottsbalken finns också regler om särbehandling av unga lagöverträdare. Av 30 kap. 5 § följer att det krävs synnerliga skäl för att en person skall kunna dömas till fängelse för brott han begått före 18 års ålder. Vidare gäller att för brott som någon begått efter det att han fyllt 18 år men innan han fyllt 21 år fängelse får dömas ut endast om det med hänsyn till gärningens straffvärde eller annars finns särskilda skäl för det. Den unges ålder skall dessutom enligt 29 kap. 7 § beaktas vid straffmätningen.

Här bör även nämnas lagen (2002:445) om medling med anledning av brott. Lagen har karaktär av ramlag för medlingsverksamhet som anordnas i kommunal eller statlig regi. Med medling avses i lagen att en gärningsman och ett brottsoffer möts inför en opartisk medlare med anledning av ett brott för att tala om brottet. Syftet med medlingen är främst att gärningsmannen skall få ökad insikt om brottets konsekvenser och att brottsoffret skall ges en möjlighet att bearbeta sina upplevelser av brottet.

I lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) finns bl.a. bestämmelser om handläggningen av ungdomsmål. Bestämmelserna innebär såvitt nu är av intresse att särskilda skyndsamhetskrav gäller under förundersökningen (4 §) och vid handläggningen i domstol (29 §). Vidare gäller att förundersökning mot den som inte fyllt 18 år om möjligt skall leda av en särskilt lämpad åklagare eller polis (2 §). Handläggningen i domstol skall skötas av särskilt utsedda domare (25 §). Om ett åtal rör ett brott som har fängelse i straffskalan skall vårdnadshavaren höras i målet, om det inte finns särskilda skäl mot det (26 §). I viss utsträckning medger lagen att tvångsmedel används mot en misstänkt som är under 15 år (36 §). Detta gäller dock inte provtagningar såsom blod- och urinprov.

Enligt 12 § polislagen (1984:387) får polisen omhänderta barn under 18 år, t.ex. om barnet påträffas i en olämplig miljö. I detta sammanhang bör även nämnas att socialnämnden, enligt 3 och 6 §§ LVU, har möjlighet att besluta om omedelbart omhändertagande av den som är under 20 år, om denne utsätter sig för en risk att skadas genom missbruk, brottslig verksamhet m.m.

För att bli registrerad i misstankeregistret krävs enligt 3 § lagen (1998:621) om misstankeregister att den misstänkte fyllt 15 år.

Ett permanent snabbförfarande för brottmål med jourdomstol och frågan om särskilda jourdomstolar för unga lagöverträdare har diskuterats vid flera tillfällen utan att leda till någon lagstiftning. Nackdelarna med de system som diskuterats har varit bl.a. kostnaderna för ett jourdomstolssystem och olika praktiska problem, t.ex. att ge den misstänkte skäligt rådrum.

I propositionen Åtgärder för ett effektivare och snabbare brottmålsförfarande (prop. 2003/04:89) har regeringen nyligen föreslagit att det införs en tvåårig försöksverksamhet med ett snabbförfarande för brottmål så att de flesta enklare brottmål snabbare skall kunna prövas av domstol samtidigt som man undviker de ovan beskrivna nackdelarna med en jourdomstol. Förslaget, som bygger på betänkandet Snabbare lagföring 4 – Ett snabbförfarande för brottmål (SOU 2002:45), går i huvudsak ut på att s.k. förenklad delgivning skall kunna användas för delgivning av stämning i brottmål.

Motionerna

I flera motioner tas upp frågor om förändringar i påföljdssystemet för unga lagöverträdare. I motionerna Ju292, Ju394 och So413 (alla m) föreslås att påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten skall avskaffas. I de fall en frihetsberövande påföljd behövs bör denna verkställas på särskilda kriminalvårdshem som skall administreras av kriminalvården. I motion Ju233 (m) efterfrågas reaktioner för barn under 15 år som begår brott. Motionärerna bakom motion Ju450 (kd) är inne på liknande tankar och hävdar dessutom att socialtjänstens vårdplaner måste bli bättre samt att det bör göras en utvärdering av de påföljder som ådöms unga rånare. I samma motion efterfrågas ett tydligare regelverk för medling vari bör ingå att åtalsunderlåtelse skall kunna ske. Motionärerna bakom motion Ju264 (m) vill byta ut ordet ”medling” i lagen om medling med anledning av brott. I motion Ju292 begärs också att det skall vara möjligt att döma ungdomar till villkorligt fängelsestraff och att särregleringen för ungdomar mellan 18 och 21 år skall tas bort.

I motion Ju357 (v) förordas en översyn av hur unga häktade bäst bör tas om hand.

Även förebyggande arbete berörs i ett flertal motioner. Familjens brottsförebyggande betydelse understryks i motionerna Ju292 (m), Ju399 (kd) och Ju445 (kd). I den förstnämnda motionen anförs också att socialtjänsten bör anordna familjerådslag. Vikten av att myndigheter och skolor arbetar med att förebygga brott bland ungdomar betonas i motionerna Ju287 (s) och Ju425 (fp). I motionerna Ju450 (kd) och Ju373 (kd) uppmärksammas sambandet mellan neuropsykiatriska funktionshinder och brottslighet. I motion Ju394 (m) efterfrågas såväl lokala handlingsplaner mot ungdomskriminalitet som tidig och tydlig information om hur rättsväsendet fungerar. Motionärerna bakom motion Ju349 (c) framhåller segregationens betydelse för brottsligheten.

I några motioner berörs förfarandefrågor. I motion Ju450 (kd) betonas intresset av en snabb handläggning av ärenden rörande unga lagöverträdare. I syfte att åstadkomma ett snabbare förfarande föreslås att det skall inrättas särskilda ungdoms- och jourdomstolar. Motsvarande förslag förs även fram i motion Ju477 (fp). I motion Ju411 (kd) föreslås att det inrättas särskilda ungdomsrotlar inom åklagarorganisationen. I motion Ju375 (fp) föreslås att den tilltalades vårdnadshavare skall vara skyldig att närvara vid huvudförhandling i

brottmål. I motion Ju394 (m) begärs att polisen får möjlighet att ingripa om den unge vistas i ett olämpligt sällskap. I motion Ju465 (fp) efterfrågas en möjlighet för polisen att registrera barn under 15 år som är misstänkta för brott. I motion Ju377 (fp) föreslås en utredning om sänkt straffmyndighetsålder.

I motionerna Ju292, Ju394 och So414 (alla m) samt i motionerna Ju445 (kd) So345 (fp) och So578 (kd) begärs möjligheter för polisen att ta blodprov och urinprov på barn under 15 år i syfte att klarlägga om barnet använt narkotika. Syftet med provtagningarna är att ett begynnande missbruk skall kunna upptäckas så tidigt som möjligt.

Ungdomsbrottsutredningen

Den 1 augusti 2002 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare för att följa upp och vidareutveckla 1999 års påföljdsreform såvitt avser unga lagöverträdare (dir. 2002:95). I direktiven anförs bl.a. att det är viktigt att fortlöpande se till att påföljdssystemet för de unga är anpassat till rådande förutsättningar och att intentionerna med lagstiftningen verkligen uppfylls. En samlad översyn av påföljdssystemet för unga lagöverträdare bör göras.

Utgångspunkten för arbetet är de kriminalpolitiska intentioner som kom till uttryck i 1999 års reform. Utredaren skall göra en översyn av påföljdssystemet och undersöka i vilka former och på vilket sätt det allmänna skall ingripa när unga begår brott. Uppdraget omfattar personer i åldern 15 till 21 år som har gjort sig skyldiga till brott.

När det gäller arbetets allmänna inriktning framhålls i direktiven att de grundläggande principer som redovisades i samband med 1999 års förändringar alltså skall vara vägledande. Det innebär att påföljdssystemet för unga lagöverträdare skall bygga på principen att barn och ungdomar som har begått brott i första hand skall bli föremål för insatser inom socialtjänsten. Det måste vara en ambition att de åtgärder som vidtas skall syfta till att åstadkomma en positiv förändring och att främja en gynnsam utveckling genom bl.a. vård och utbildning. För att uppnå detta måste hänsyn tas till den unge förövarens hela livssituation. Vidare måste samarbetet mellan berörda aktörer fungera samt förutsättningar skapas för att den unge skall kunna återföras till ett socialt välfungerande liv. De straffrättsliga principerna om proportionalitet, förutsebarhet och konsekvens måste ha fortsatt genomslag i påföljderna.

En huvuduppgift skall vara att undersöka möjligheterna att utveckla och förstärka innehållet i påföljderna samt att skapa nya alternativ.

Utredaren skall pröva om ytterligare åtgärder kan vidtas för att förstärka och utveckla överlämnandepåföljden, förtydliga socialtjänstens ansvar för vård och åtgärder beträffande unga lagöverträdare samt redovisa vilka förändringar som i så fall bör göras.

Utredaren skall också överväga hur samarbetet mellan socialtjänsten och berörda myndigheter skulle kunna utvecklas och förbättras och hur hinder i detta hänseende skall kunna övervinnas.

En särskild fråga som tas upp i direktiven är möjligheten att införa en s.k. ryggsäck. Som ett led i en förstärkning av samarbetet mellan berörda myndigheter, vårdgivare och skola skall utredaren lämna förslag till en modell där en person utses att ha ett särskilt ansvar för den unge genom dels kontroll och uppföljning, dels samordning av de insatser och åtgärder som vidtas från samhällets sida, en s.k. ryggsäck. Förslaget bör ange former för ansvarsfördelning och samarbete samt hur frågor om sekretess och kompetens bör lösas. Denna modell skall även kunna tillämpas av socialtjänsten för barn under 15 år.

När det gäller sluten ungdomsvård anförs i direktiven att utredaren skall överväga om tillämpningsområdet för sådan vård har en lämplig avgränsning, såväl i förhållande till andra påföljder som i förhållande till andra åtgärder som vidtas av det allmänna. Utredaren skall även uppmärksamma vilka åtgärder som kan vidtas för att stärka påföljdens innehåll och för att på andra sätt främja den dömdes förutsättningar för ett liv i frihet utan kriminalitet.

Även frågan om medling med anledning av brott berörs i direktiven. Utredaren skall följa utvecklingen av medlingsverksamheten i landet och överväga vilken ställning i rättsprocessen medlingen bör ha samt hur den bör organiseras. En målsättning bör vara att medlingen, i vart fall på sikt, skall kunna utvecklas till en verksamhet som är allmänt tillgänglig och som spelar en mer framträdande roll i rättssystemet.

Slutligen kan här nämnas att utredaren skall undersöka vilka möjligheter som finns att ersätta häktning med andra former av placering eller andra åtgärder för övervakning i kontrollerade former under utredningstiden. En särskild fråga som bör övervägas är om det är möjligt att genom placering på särskilda ungdomshem minska användningen av häktningsinstitutet. Vidare bör utredaren pröva om det är möjligt att placera häktade ungdomar på särskilda ungdomshem för att undvika placering på allmänna häkten. Utredaren skall även belysa vilka åtgärder som behöver vidtas för att möjliggöra placeringar utanför de allmänna häktena. Härigenom har utskottets krav på utredning av hithörande frågor också tillgodosetts (se bet. 2000/01:JuU13 s. 12).

Det står utredaren fritt att ta upp även andra frågor inom ramen för uppdraget som aktualiseras under utredningsarbetet.

Utskottet har inhämtat att också frågan om drogtestar på barn under 15 år sannolikt kommer att tas upp av utredningen.

Uppdraget skall redovisas senast vid utgången av september 2004.

Utskottets ställningstagande

Påföljder m.m. för unga lagöverträdare

Utskottet vill inledningsvis understryka att det i vårt land finns en lång tradition och bred förankring när det gäller att särbehandla unga lagöverträdare i straffrättsligt hänseende. Tanken bygger på erfarenheten att straffrättsliga ingripanden mot unga människor måste anpassas till den unges brist på mog-

nad, begränsade erfarenhet och särskilda förhållanden. Denna princip gäller särskilt åldersgruppen 15 t.o.m. 17 år, men också personer i åldern 18 till 21 år. För att kunna hindra att unga utvecklar en kriminell livsstil krävs en helhetssyn. Det är inte tillräckligt att fokusera på de brottsliga gärningarna som sådana. Hela den unges situation måste beaktas, vilket kräver samarbete mellan olika aktörer i samhället. Ett särskilt ansvar vilar på socialtjänsten som har det övergripande samhälleliga ansvaret för de ungas sociala situation och som därmed, så långt det är möjligt, också ansvarar för vården av unga som begår brott. Samtidigt har det allmänna uppgiften att se till att även de brott som begås av unga beivras och att de grundläggande värden som skyddas genom straffrättsliga regler upprätthålls. Ungdomsbrottsligheten måste alltså angripas på bred front.

Utskottet kan vidare konstatera att det allmännas åtgärder mot ungdomsbrotten ständigt är föremål för livlig debatt. Motionsvägen väcks varje år ett flertal förslag som tar sikte just på åtgärder mot unga lagöverträdare. Det är viktigt att fortlöpande se till att påföljdssystemet för de unga är anpassat till rådande förutsättningar och att intentionerna med lagstiftningen verkligen uppfylls. Här har den nu arbetande Ungdomsbrottsutredningen – med sina brett upplagda direktiv – en viktig roll att fylla. Genom utredningsuppdraget realiseras också den utvärdering som aviserades när 1999 års reform genomfördes.

Utskottet ser det följaktligen som mycket värdefullt att det nu görs en samlad översyn av påföljdssystemet för unga lagöverträdare.

Även om arbetet i utredningen är brett upplagt är det inte i alla delar förutsättningslöst. Principen bör enligt vad som anförs i direktiven vara att barn och ungdomar som begår brott i första hand skall bli föremål för insatser inom socialtjänsten. Utskottet ansluter sig till den bedömningen. Redan av denna anledning kan utskottet inte ställa sig bakom de motionsönskemål som går ut på att påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten bör avskaffas.

Flera av de förslag som nämns i motionerna tas uttryckligen upp i direktiven till utredningen. Andra förslag får anses ligga inom ramen för utredningsuppdraget. Det behövs därför inget initiativ från riksdagen med anledning av de önskemål som avser medling, villkorligt fängelsestraff, påföljderna för unga rånare, särreglerna om fängelse för unga mellan 18 och 21 år samt skolans och socialtjänstens insatser.

I flera motioner betonas att familjen har viktiga uppgifter när det gäller att förebygga brott. Också utskottet anser att föräldrarna har en nyckelroll när det gäller att få barn och ungdomar att avstå från att begå brott. Det sagda innebär emellertid inte att inte också skolan, fritidsförvaltningen och socialtjänsten har ett ansvar när det gäller att uppmärksamma problem bland barn och unga. Berörda organ har vidare ett ansvar för att det – i samråd med föräldrarna och andra närstående – görs insatser till nytta för barnet eller den unge. Utskottet kan inte se att det skulle finnas några principiella meningsskiljaktigheter i denna fråga. Det behövs inget uttalande från riksdagen med anledning av dessa motionsyrkanden.

Utskottet vill också påpeka att lokalt brottsförebyggande arbete lämpligen bör ske i former som anpassas just till de lokala förhållandena. Några centrala direktiv från riksdagen om lokala handlingsplaner mot ungdomsbrottslighet bör inte utfärdas.

Några motioner tar upp frågan om behovet av en snabb handläggning av ärenden där unga är inblandade. Utskottet har i princip ingen annan uppfattning. En hörnsten i den nuvarande lagstiftningen är just att processen skall ske snabbt. I sammanhanget vill utskottet också peka på att regeringen nyligen lagt fram ett förslag som just syftar till att åstadkomma ett snabbare brottmålsförfarande.

Frågan om ett bättre omhändertagande av unga häktade omfattas av det uppdrag som lämnats till utredningen. Detta bör ses som ett första steg mot bättre häktesförhållanden för de unga lagöverträdarna. Här vill utskottet också uttrycka sin tillfredsställelse över att riksdagens tillkännagivande rörande unga häktade från våren 2001 effektuerats.

När det sedan gäller övriga i denna del aktuella förslag kan utskottet inte se att det finns skäl att avvika från de ståndpunkter som utskottet intagit tidigare. Utskottet anser alltså alltjämt att möjligheterna för polisen att ingripa mot unga i olämpliga miljöer är tillräckliga, att barn under 15 år inte bör registreras i centrala polisregister, vilket alltså inte hindrar att det kan ske lokalt, att straffmyndighetsåldern inte bör sänkas och att reglerna om när vårdnadshavare skall kallas till huvudförhandling i brottmål har en tillfredsställande utformning.

Sammantaget innebär det anförda att utskottet anser att det inte behövs någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av de motionsyrkanden som nu berörts. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju233, Ju264, Ju287, Ju292, Ju349, Ju357, Ju373, Ju375, Ju377, Ju394, Ju399, Ju411, Ju425, Ju445, Ju450, Ju465, Ju477 och So413 allt i här aktuella delar.

Drogtest på barn under 15 år

Utskottet har under en följd av år behandlat och avstyrkt yrkanden som gått ut på att barn under 15 år skulle kunna underkastas drogtest. Utskottet har i dessa sammanhang i huvudsak hänvisat till att en sådan ordning är alltför integritetskränkande och att misstanken om att ett barn missbrukar narkotika borde leda till åtgärder oavsett om något drogtest föreligger. Utskottet har inte ändrat uppfattning i den frågan, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju292, Ju394, Ju445, So345, So414 och So578 i här aktuella delar.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (m)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om påföljder m.m. för unga lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju233, 2003/04:Ju264, 2003/04:Ju292 yrkandena 6, 7 och 11–14, 2003/04:Ju394 yrkandena 5, 7, 9 och 10 och 2003/04:So413 yrkande 12, bifaller delvis motionerna 2003/04:Ju375 och 2003/04:Ju465 yrkande 12 och avslår motionerna 2003/04:Ju287, 2003/04:Ju349 yrkande 8, 2003/04:Ju357 yrkande 2, 2003/04:Ju373, 2003/04:Ju377, 2003/04:Ju399, 2003/04:Ju411 yrkande 5, 2003/04:Ju425 yrkande 1, 2003/04:Ju445 yrkande 1, 2003/04:Ju450 yrkandena 1–4, 6–8, 10 och 11 och 2003/04:Ju477 yrkande 7.

Ställningstagande

Samhället måste tydligare än i dag markera att vissa typer av beteenden och kriminella gärningar inte accepteras. Antalet ungdomar mellan femton och sjutton år som döms för grova brott har nästan fördubblats sedan början på nittiotalet. Den bild vi ser är att det rent siffermässigt anmäls ett stort antal brott bland unga och att de flesta återfaller i brott. Vi ser också att unga oroar sig för brottslighet och att vuxna sviker dem, vuxna som passerar förbi ett pågående angrepp men inte ingriper, vuxna som tillhör rättsväsendet och inte förklarar, stöder eller agerar tillräckligt tydligt för de utsatta och politiker och forskare som inte tar problemet på allvar. När reaktioner uteblir, uteblir också rättssystemets normerande effekt. Den unga brottslingen lär sig att brott lönar sig och brottsoffret lär sig att man inte kan lita på vuxensamhället. För denna utveckling fortgå eroderas de grundvalar rättssamhället vilar på. För att vända den negativa utvecklingen inom området krävs en bred ansats av olika åtgärder på många samhällsområden.

Ingen föds till brottsling. Familjen är samhällets främsta brottsförebyggande resurs. Familjer med föräldrar och andra nära som har tid och ork att överföra trygghet, kärlek och normer till sina barn. Samhället har under lång tid undervärderat riskerna med att tona ned föräldraansvaret till förmån för

samhällsinsatser. Samhället måste högre värdera familjen som resurs genom att stödja och uppmuntra förmåga att leva upp till sitt ansvar. Familjer där föräldrarna inte kan, orkar eller klarar sin fostrande uppgift är en stor riskfaktor för ungas kriminalitet. Om problem med något barn uppstår inom barnomsorg eller skola har personalen all anledning att söka kontakt med föräldrarna. Beroende på den kontakt som uppstår eller de problem som kan identifieras bör socialtjänsten och andra myndigheter kopplas in redan på ett tidigt stadium. Ambitionen måste vara ett konsekvent samarbete mellan de vuxna. Myndigheterna måste ha förmåga och kompetens att möta barnets behov. Det är nödvändigt att dessa insatser får tillräckliga resurser och att de används effektivt. Vi anser bl.a. att det i varje kommun bör tas fram en handlingsplan för hur ungdomskriminalitet skall motverkas och hur ansvaret för detta arbete skall fördelas. För oss finns inget motsatsförhållande mellan brottsförebyggande arbete och tydliga reaktioner när brott begås.

Enligt vår mening bygger direktiven till den nyligen tillsatta utredningen om översyn av det allmännas ingripanden vid ungdomsbrott, på samma sätt som 1998 års beslut om påföljder för unga lagöverträdare gjorde, på den felaktiga utgångspunkten att det är lämpligt att det överläts åt socialtjänsten att ha hand om verkställigheten av ungdomspåföljderna. Vård inom socialtjänsten har visat sig vara ett otillräckligt medel för att förhindra återfall i brott för ungdomar. Oavsett om insatserna inom socialtjänsten sätts in före eller till följd av en dom är innehållet detsamma – man koncentrerar sig på den unges sociala bakgrund snarare än på det kriminella beteendet.

Unga brottslingar har särskilda behov av sociala och kurativa insatser. Påföljden av dessa brottslingar bör ske inom ramen för kriminalvården, med forskarledd, rehabiliterande verksamhet. Vi anser således att påföljdssystemet för unga lagöverträdare behöver en genomgripande översyn där utgångspunkten skall vara att verkställighet av påföljder också för unga skall ske inom kriminalvården. Detta innebär bl.a. att påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten avskaffas, ett ungdomsstraff för unga lagöverträdare mellan 15 och 17 år införs och att den slutna ungdomsvården skall verkställas på särskilda kriminalvårdshem som är anpassade och avsedda för dessa ungdomar. Vidare bör nya påföljder som villkorligt fängelse övervägas. Efter fyllda 18 år skall unga lagöverträdare inte särbehandlas. Åtgärder som medling, familjerådsslag och tillrättavisning skall kunna ske även om förundersökning inte är aktuell. Ordet ”medling” bör också bytas ut eftersom det leder tanken till en förhandlingssituation där båda parter i viss mån måste ge med sig för att nå en samförståndslösning.

Ett viktigt led i det brottsförebyggande arbetet är att kunna ingripa när ungdomar befinner sig i situationer som uppenbarligen innebär en allvarlig risk för hans eller hennes hälsa. Polisen har i dag endast begränsade möjligheter till detta. Vi anser att förarbetena till polislagens § 12 är för snävt skrivna, vilket innebär att det måste föreligga extrema omständigheter för att

polisen skall kunna ingripa och förhindra att barn kommer i kontakt med kriminella personer. Enligt vår mening måste lagen ses över för att ge polisen bättre verktyg i det brottsförebyggande arbetet.

Det krävs också andra insatser när det gäller barn under 15 år som begått brott. Det är exempelvis inte tillfredsställande att en 14-åring som grips av polisen kan synas ha ett fläckfritt förflutet trots att han eller hon har gjort sig skyldig till omfattande brottslighet. Den möjlighet polisen har till registrering är otillräcklig, bl.a. då den endast omfattar händelser inom den enskilda polismyndigheten. Det handlar inte heller om registrering av brottsmisstanke i egentlig bemärkelse utan om en brottsanmälan där en misstänkt gärningsman kan anges. Enligt vår mening bör minderåriga som misstänks för brott registreras i misstankeregistret så snart de övriga förutsättningarna för registrering i detta register är uppfyllda.

Också förfarandet i ungdomsmål måste i vissa avseenden förbättras. En sådan fråga rör domstolarnas skyldighet att kalla den tilltalades vårdnadshavare till huvudförhandlingen. När någon som är under 18 år misstänks för brott är vuxnas stöd betydelsefullt. Det är också viktigt att föräldrar och andra som står den unge nära medvetandegörs om den unges förehavanden för att på så sätt kunna ta sitt ansvar. Vi anser att lagen tydligt bör föreskriva att föräldrar i allmänhet är skyldiga att närvara både vid förhör och huvudförhandling, oavsett om de är vårdnadshavare eller ej. Enligt vår mening bör föräldrar i sådana situationer åläggas en principiell lagfäst närvaroplikt, undantag kan dock behöva göras.

Regeringen bör få i uppdrag att genom tilläggsdirektiv till den ovan nämnda utredningen se till att denna bedrivs i linje med vad vi här anfört. Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju233, Ju264, Ju292, Ju375, Ju394, Ju465 och So413 i dessa delar. Övriga här aktuella motioner bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

2. Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Torkild Strandberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om påföljder m.m. för unga lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju375, 2003/04:Ju425 yrkande 1, 2003/04:Ju465 yrkande 12 och 2003/04:Ju477 yrkande 7 och avslår motionerna 2003/04:Ju233, 2003/04:Ju264, 2003/04:Ju287, 2003/04:Ju292 yrkandena 6, 7 och 11–14, 2003/04:Ju349 yrkande 8, 2003/04:Ju357 yrkande 2, 2003/04:Ju373, 2003/04:Ju377, 2003/04:Ju394 yrkandena 5, 7, 9 och 10,

2003/04:Ju399, 2003/04:Ju411 yrkande 5, 2003/04:Ju445 yrkande 1, 2003/04:Ju450 yrkandena 1–4, 6–8, 10 och 11 och 2003/04:So413 yrkande 12.

Ställningstagande

Ett kriminellt beteende grundläggs ofta tidigt. Samhällets reaktioner på detta måste vara snabb, konsekvent och tydlig. Det är viktigt att tidigt identifiera de barn som har svårigheter att anpassa sig. Här har vuxenvärlden och skolan en mycket betydelsefull uppgift i att förmedla normer och överföra värderingar. Det är ofta i skolan som konflikterna under uppväxtåren ställs på sin spets, och barnen måste i skolan få lära sig att grundläggande normer upprätthålls och gäller för alla. Denna uppgift kan inte ersättas av socialtjänstens insatser. Som vi ser det måste skolan flytta fram sina positioner så att behovet av insatser inom socialtjänsten minskar. Skolans uppdrag bör alltså bli tydligare i denna fråga.

För att myndigheterna skall kunna vidta adekvata åtgärder krävs att de har tillgång all relevant information när en ung person misstänks för ett brott. Det är inte tillfredsställande att en 14-åring som grips av polisen kan synas ha ett fläckfritt förflutet trots att han eller hon har gjort sig skyldig till omfattande brottslighet. Den möjlighet polisen har till registrering är otillräcklig bl.a. eftersom den endast omfattar händelser inom den enskilda polismyndigheten. Det handlar inte heller om registrering av brottsmisstanke i egentlig bemärkelse utan om en brottsanmälan där en misstänkt gärningsman kan anges. Enligt vår mening bör minderåriga som misstänks för brott registreras i misstänkeregistret så snart de övriga förutsättningarna för registrering i detta register är uppfyllda.

Det anförda har tagit sikte på det förebyggande arbetet. Härutöver anser vi att det behövs en del förändringar i fråga om förfarandet i ärenden där unga är misstänkta för brott. Det är viktigt med snabba reaktioner på ungdomars brott. För att förbättra förutsättningarna för en skyndsam handläggning av ungdomsmål, utan att för den skull ge avkall på rättssäkerheten, skall särskilda ungdomsrotlar inom åklagarväsendet kunna inrättas liksom speciella ungdoms- och jourdomstolar. Särskilda kompetenskrav bör ställas på dem som arbetar vid dessa rotlar respektive domstolar.

Det förslag till försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål som nyligen lagts fram ser vi som ett steg i rätt riktning. Denna åtgärd är dock inte tillräcklig. Åtgärderna bör alltså vara mer långtgående och särskilt ta sikte på handläggningen av ungdomsmål.

En annan fråga som rör förfarandet är domstolarnas skyldighet att kalla den tilltalades vårdnadshavare till huvudförhandlingen. De vuxnas stöd är betydelsefullt. Det är också viktigt att föräldrar och andra som står den unge nära medvetandegörs om den unges förehavanden för att på så sätt kunna ta sitt ansvar. Vi anser att lagen tydligt bör föreskriva att föräldrar i allmänhet är skyldiga att närvara både vid huvudförhandling, oavsett om de är vårdnadshavare eller ej. Enligt vår mening bör föräldrar i sådana situationer åläggas en

principiell lagfäst närvaroplikt. Undantag kan dock behöva göras i de fall då den ena föräldern tilldelats ensam vårdnad och det föreligger en konflikt med den andra föräldern. Det bör åligga domstolen att göra en lämplighetsbedömning av om båda föräldrarna skall kallas till huvudförhandling med beaktande av vad som i förundersökningen framkommit om den unges personliga förhållanden.

Regeringen bör få i uppdrag att genom tilläggsdirektiv till den ovan nämnda utredningen se till att denna bedrivs i linje med vad vi här anfört. Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju375, Ju425, Ju465 och Ju477 i dessa delar. Övriga här aktuella motioner bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

3. Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (kd)

av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om påföljder m.m. för unga lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju373, 2003/04:Ju399, 2003/04:Ju411 yrkande 5, 2003/04:Ju445 yrkande 1 och 2003/04:Ju450 yrkandena 1–4, 6–8, 10 och 11 och avslår motionerna 2003/04:Ju233, 2003/04:Ju264, 2003/04:Ju287, 2003/04:Ju292 yrkandena 6, 7 och 11–14, 2003/04:Ju349 yrkande 8, 2003/04:Ju357 yrkande 2, 2003/04:Ju375, 2003/04:Ju377, 2003/04:Ju394 yrkandena 5, 7, 9 och 10, 2003/04:Ju425 yrkande 1, 2003/04:Ju465 yrkande 12, 2003/04:Ju477 yrkande 7 och 2003/04:So413 yrkande 12.

Ställningstagande

Normöverföring från vuxna till barn är en förutsättning för spridandet av grundläggande värderingar. Det största ansvaret för denna normbildning ligger hos familjen och andra vuxna som är samhällets bästa brottsförebyggande resurs. Familjepolitikens roll är att få till stånd trygga familjer med möjlighet att styra sin vardag. Det är ofta i skolan som konflikterna under uppväxtåren ställs på sin spets, och barnen måste i skolan få lära sig att grundläggande normer upprätthålls och gäller för alla.

Om detta inte fungerar måste samhället gripa in och tidigt och tydligt göra klart vilka regler som gäller, samtidigt som insatser görs för att stärka familjens förmåga att bidra med normöverföring och uppfostran, t.ex. genom familjerådslag. Att barnomsorgen, skolan, föreningslivet och socialtjänsten härvid har en roll att spela är uppenbart.

När det gäller just det förebyggande arbetet vill jag dessutom särskilt lyfta fram sambandet mellan kriminalitet och neuropsykiatriska funktionshinder. I det skede forskningen nu befinner sig har det blivit allt lättare att urskilja en

rad riskfaktorer för framtida brottslighet. Det börjar alltså bli möjligt att identifiera riskgrupper, naturligtvis utan att det för den skull i det enskilda fallet är möjligt att göra en prognos. En sådan grupp där risken för framtida brottslighet är avsevärt större än normalt är barn med neuropsykiatriska funktionshinder. Det är också klarlagt att vuxna med sådana funktionshinder begår brott i en ovanligt stor omfattning. Såväl barn som vuxna med neuropsykiatriska funktionshinder bör alltså uppmärksammas på ett helt annat sätt än vad som nu är fallet. Kunskapsläget måste snabbt förbättras och nya kunskaper tillämpas. I det allmänna arbetet för välfärd skulle detta kunna ske inom ramen för en nationell strategi för brottsförebyggande insatser på individnivå.

När unga begått brott är det enligt min mening viktigt med snabba reaktioner. För att förbättra förutsättningarna för en skyndsam handläggning av ungdomsmål, utan att för den skull ge avkall på rättssäkerheten, skall särskilda ungdomsrotlar inom åklagarväsendet kunna inrättas liksom speciella ungdoms- och jourdomstolar. Särskilda kompetenskrav bör ställas på dem som arbetar vid dessa rotlar respektive domstolar.

Det förslag till försöksverksamhet som nyligen presenterats om ett snabbförfarande för brottmål är ett steg i rätt riktning. Denna åtgärd är dock inte tillräcklig. Åtgärderna bör alltså vara mer långtgående och särskilt ta sikte på handläggningen av ungdomsmål.

Under de senaste åren har det framkommit att det nuvarande omhändertagandet av unga lagöverträdare inom socialtjänsten har stora brister. Särskilt bekymmersamt är att socialtjänsten uppenbarligen inte har den kunskap om den straffrättsliga regleringen som behövs för att förstå vikten av att vårdplaner upprättas. Detta kan leda till att vården får en mindre lämplig utformning. Men värre är att bristen på vårdplan och därmed vårdbehovsbedömning kan medföra att den unge inte döms till en adekvat påföljd. Enligt min mening var det således hög tid att den nu inledda översynen igångsattes. Denna översyn bör även avse socialtjänstens insatser för de lagöverträdare som inte fyllt 15 år.

Medlingsinstitutet bör utvecklas. Det är därvid viktigt att medlingsverksamheten får ett tydligt regelverk. För att förstärka medlingsinstitutet bör det finnas en möjlighet för åklagaren att meddela åtalsunderlåtelse för straffmyndiga under 18 år som har deltagit i medling. Det bör alltså vara möjligt att lagföra unga lagöverträdare genom medling.

Regeringen bör få i uppdrag att genom tilläggsdirektiv till den ovan nämnda utredningen se till att denna bedrivs i linje med vad jag här anfört. Detta innebär att jag ställer mig bakom motionerna Ju373, Ju399, Ju411, Ju445 och Ju450 i här aktuella delar. Övriga här aktuella motioner bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

4. Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om påföljder m.m. för unga lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju349 yrkande 8 och avslår motionerna 2003/04:Ju233, 2003/04:Ju264, 2003/04:Ju287, 2003/04:Ju292 yrkandena 6, 7 och 11–14, 2003/04:Ju357 yrkande 2, 2003/04:Ju373, 2003/04:Ju375, 2003/04:Ju377, 2003/04:Ju394 yrkandena 5, 7, 9 och 10, 2003/04:Ju399, 2003/04:Ju411 yrkande 5, 2003/04:Ju425 yrkande 1, 2003/04:Ju445 yrkande 1, 2003/04:Ju450 yrkandena 1–4, 6–8, 10 och 11, 2003/04:Ju465 yrkande 12, 2003/04:Ju477 yrkande 7 och 2003/04:So413 yrkande 12.

Ställningstagande

Det finns i dag segregerade områden i Sverige med stor arbetslöshet och omfattande sociala problem, vilket ofta leder till ett ökat utanförskap och i förlängningen till en ökad kriminalitet. Särskilt i storstadsområdena finns en omfattande boendesegregation. Naturliga kontakter och personliga relationer med andra grupper går ofta förlorade i segregerade stadsdelar. Om invandrare och infödda svenskar bor och arbetar tillsammans skapas däremot personliga relationer som ger kunskap om och förståelse för varandra. Bostadspolitiken är därför en central del i skapandet av ett integrerat samhälle. Åtgärder för att motverka segregationen har även brottsförebyggande betydelse.

Inom ramen för bostadspolitiken kan brottsförebyggande åtgärder vidtas också på ett annat plan. Många människor upplever i dag en rädsla för inbrott, överfall, våldtäkt och andra kriminella handlingar i den egna hemmiljön. Det går emellertid att skapa en ökad trygghet i bostadsområden om man planerar och skapar kreativa, varma och välkomnande miljöer. Det är viktigt att de boende själva får möjlighet att föreslå förändringar och medverka i genomförandet. Brottsförebyggande aspekter bör således alltid finnas med i planeringen av bostadsområden och i övrig samhällsplanering.

Regeringen bör ges i uppdrag att utreda bostadspolitikens betydelse och återkomma till riksdagen med förslag på de lagändringar och övriga åtgärder som kan behövas. Det anförda innebär att jag ställer mig bakom motion Ju349 i denna del. Övriga här aktuella motioner bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

5. Drogtest på barn under 15 år, punkt 2 (m, kd)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Cecilia Magnusson (m) och Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om drogtest på barn under 15 år. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju292 yrkande 2, 2003/04:Ju394 yrkande 8, 2003/04:Ju445 yrkande 4, 2003/04:So345 yrkande 6, 2003/04:So414 yrkande 10 och 2003/04:So578 yrkande 4.

Ställningstagande

I dag kan det vara svårt att ge en människa under 15 år tidig hjälp när det finns misstanke om narkotikamissbruk. Samhällets möjligheter att hjälpa den unge försvåras av gällande regler om kroppsbesiktning m.m. Vi anser att verkningfulla åtgärder måste till för att stävja narkotikamissbruket som kryper allt längre ned i åldrarna. En sådan åtgärd skulle vara att införa en möjlighet till provtagning – blodprov och urinprov – också på barn mellan 12 år och 15 år när narkotikabruk misstänks. Denna lagfasta möjlighet skulle komma till användning när barnet, eller dess föräldrar, inte vill medverka till provtagning. Syftet med provtagningen skall vara att ge socialtjänsten underlag för en bedömning av vilka stödåtgärder som behövs i det enskilda fallet. Det är således inte fråga om en provtagning i bevissyfte av den typ som är möjlig att genomföra på straffmyndiga personer med stöd av rättegångsbalkens regler. Regeringen bör få i uppdrag att lägga fram ett förslag för riksdagen med den inriktning vi här har angett.

Särskilt yttrande

Påföljder m.m. för unga lagöverträdare, punkt 1 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

Häktesmiljön är oftast inte anpassad för personer under 18 år. Jag har vid flera tillfällen tidigare tagit upp frågan om situationen för unga häktade. För några år sedan ledde detta arbete fram till ett tillkännagivande av innebörd att frågan skulle utredas. Tyvärr har det dröjt innan arbetet kommit i gång. När nu frågan tagits upp i direktiven till Ungdomsbrottsutredningen har jag valt att inte reservera mig till förman för motion Ju357 i denna del.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:Ju233 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att finna nya, effektivare påföljder för att stoppa unga brottslingar.

2003/04:Ju264 av Magdalena Andersson och Ulla Löfgren (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring av ordet ”medling” i lagen om medling med anledning av brott.

2003/04:Ju287 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat samarbete mellan kriminalvården/närpolisen, socialtjänsten och skolan.

2003/04:Ju292 av Bo Lundgren m.fl. (m):

2. Riksdagen beslutar ge polisen möjlighet att utföra drogtester på barn över tolv års ålder i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjens betydelse för brottsförebyggande arbete.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjerådslag.
11. Riksdagen beslutar avskaffa vård inom socialtjänsten som en självständig påföljdsform för unga brottslingar.
12. Riksdagen beslutar införa särskilda kriminalvårdshem för unga brottslingar i enlighet med vad som anförs i motionen.
13. Riksdagen beslutar införa villkorligt fängelsestraff som påföljd för unga brottslingar.
14. Riksdagen beslutar avskaffa regeln att personer mellan 18 och 21 år endast får dömas till fängelse om särskilda skäl föreligger.

2003/04:Ju349 av Johan Linander m.fl. (c):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot utanförskap och segregation som grund för brottsbenägenhet.

2003/04:Ju357 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra situationen för unga i häkte.

2003/04:Ju373 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppmärksamma sambanden mellan kriminalitet, missbruk och neuropsykiatriska funktionshinder inom kriminalvården och i det brottsförebyggande arbetet.

2003/04:Ju375 av Allan Widman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyldighet för vårdnadshavare att närvara vid huvudförhandling där omyndig står åtalad.

2003/04:Ju377 av Allan Widman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda en sänkning av den svenska straffmyndighetsåldern.

2003/04:Ju394 av Beatrice Ask m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokala handlingsplaner mot ungdomskriminalitet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens möjligheter till ingripande i vissa situationer.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om drogtest av ungdomar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kriminalvårdshem för unga brottslingar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rättskedjans normerande verkan.

2003/04:Ju399 av Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om normöverföring och självkontroll som strategi i det brottsförebyggande arbetet.

2003/04:Ju411 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda ungdomsrotlar inom åklagarorganisationen.

2003/04:Ju425 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förebyggande insatser från skola och sociala myndigheter för att minska risken för att barn kommer snett i livet.

2003/04:Ju445 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förändrad brottsförebyggande strategi i syfte att systematiskt, långsiktigt och med stor tydlighet arbeta med informationsinsatser för att medvetandegöra föräldrar och andra som har tillsyn över barn om värdeöverföringens betydelse och om stärkande av barns inre kontroll.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillåta provtagning på ungdomar under 15 år vid allvarlig misstanke om narkotikamissbruk.

2003/04:Ju450 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av insatserna mot minderåriga brottslingar i syfte att åstadkomma en adekvat omorganisation av socialtjänstens insatser eller skapandet av ett helt nytt system för insatserna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av snabb åtgärdshantering för unga lagöverträdare.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om påskyndande av handläggningen av ungdomsmål genom att inrätta ungdoms- och jourdomstolar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att socialförvaltningarna uppmärksammas på konsekvensen av att unga lagöverträdare kan få felaktig påföljd om inte en vårdplan upprättats.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av påföljden för personrån.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medlingsverksamheten får ett tydligt regelverk.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att kunna meddela åtalsunderlåtelse om den unge deltagit i medling.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av tilläggsdirektiv till den nu tillsatta utredningen om unga lagöverträdare.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppmärksamma sambanden mellan kriminalitet, missbruk och neuropsykiatriska funktionshinder inom kriminalvården och i det brottsförebyggande arbetet.

2003/04:Ju465 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om registrering av underåriga i misstankeregistret.

2003/04:Ju477 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av speciella ungdoms- och jourdomstolar.

2003/04:So345 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om drogtester av barn under 15 år.

2003/04:So413 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avskaffande av påföljden överlämnande till vård enligt socialtjänsten för unga lagöverträdare.

2003/04:So414 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

10. Riksdagen beslutar om att polisen skall ha möjlighet att drogtesta ungdomar över tolv år när misstanke finns om användning av narkotika.

2003/04:So578 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om provtagning på personer under 15 år.